

ЗАТВЕРДЖУЮ
Фізична особа підприємець
Л. Ф. Дячук
07.10.2026 р.

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Інклюзивна
освіта та психолого-соціальний супровід учасників освітнього
процесу: підтримка кожної дитини і педагога»

Розробник(и): ФОП Дячук Людмила Федорівна, РНОКПП 2384007045

Рецензент(и): Фізична особа підприємець Л. Ф. Дячук

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Інклюзія і психологічна підтримка перестали бути окремими напрямками роботи: у кожному класі є діти, яким потрібна додаткова підтримка, і в кожному колективі є педагоги на межі виснаження. Оновлений порядок організації інклюзивного навчання, рівні підтримки, індивідуальна програма розвитку, вимоги щодо протидії булінгу і травмоінформований підхід потребують від учителя, асистента, логопеда, психолога і соціального педагога спільної мови та узгоджених дій. Програма об'єднує інклюзивні, корекційно-розвиткові та психолого-соціальні методики в одну систему супроводу дитини і педагога.

Цільова група: Учителі інклюзивних класів, асистенти вчителя, учителі-логопеди та дефектологи, практичні психологи, соціальні педагоги, класні керівники, медичні працівники закладів освіти, члени команд психолого-педагогічного супроводу.

Професійний стандарт: «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024), «Асистент вчителя» (2024), «Практичний психолог закладу освіти» (2020), «Вчитель-логопед, логопед» (2024) - за посадою слухача

Напрями підвищення кваліфікації (відповідно до Порядку, затвердженого постановою КМУ від 21.08.2019 № 800):

- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки
- розвиток мовленнєвої, цифрової, комунікаційної та емоційно-етичної компетентності педагогічних працівників

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма реалізується дистанційно: відеолекції фахівців, розбір випадків із практики

інклюзивних класів і психологічної служби, тренінгові вправи, шаблони документів супроводу, самостійна робота з методичними матеріалами та підсумкове завдання. Програма має модульну структуру: модулі відповідають напрямам підвищення кваліфікації, кожна тема модуля є логічно завершеним освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг в межах одного освітнього циклу формується накопиченням обраних тем. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Вид підвищення кваліфікації: курси (навчання за програмами підвищення кваліфікації)

Мета підвищення кваліфікації – Розвиток інклюзивної, психологічної та соціально-педагогічної компетентностей педагогічних працівників для організації навчання і супроводу дітей з особливими освітніми потребами, психологічної підтримки учасників освітнього процесу, протидії булінгу та збереження ресурсу педагога.

Завдання підвищення кваліфікації:

- опанувати порядок організації інклюзивного навчання, рівні підтримки, індивідуальну програму розвитку і роль кожного члена команди супроводу
- освоїти адаптації та модифікації навчання, універсальний дизайн і корекційно-розвиткові методики для дітей з різними особливими освітніми потребами
- опанувати травмоінформований підхід, техніки кризової підтримки та психологічної допомоги дітям і дорослим в умовах війни
- освоїти профілактику булінгу, насильства і девіантної поведінки, соціальну медіацію та роботу з класним колективом
- навчитися взаємодіяти з батьками, зовнішніми службами та інклюзивно-ресурсним центром
- опанувати техніки самодопомоги і профілактики професійного вигорання педагогів

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- інклюзивна компетентність (B1)
- психологічна компетентність (B1)
- емоційно-етична компетентність (B2)
- компетентність педагогічного партнерства та командної взаємодії (B3)
- корекційно-розвиткова компетентність фахівців супроводу
- соціально-педагогічна та превентивна компетентність
- здоров'язбережувальна компетентність, безпека освітнього середовища (B2)

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Слухачі зможуть організовувати інклюзивне навчання і супровід дітей з особливими освітніми потребами як команда, застосовувати адаптації, корекційно-розвиткові методики і травмоінформований підхід, надавати психологічну та соціально-педагогічну підтримку, протидіяти булінгу, взаємодіяти з родинами і фахівцями та зберігати власний професійний ресурс.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проектній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЕКТС відповідно до вимог законодавства.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модулі плану відповідають напрямам: інклюзія, асистент вчителя, логопедія, психологія, соціальна педагогіка, протидія булінгу, медичний супровід. Тема модуля є окремим освітнім компонентом обсягом від 2 до 30 годин; слухач обирає теми під свою посаду, проходити всі теми не обов'язково.

№	Модуль (напрямок)	Кількість тем	Лекції, год (на тему)	Самостійна робота, год (на тему, мін.-макс.)	Усього, год (на тему, мін.-макс.)
1	Інклюзія	30	1	1-29	2-30
2	Асистент вчителя	25	1	1-29	2-30
3	Логопедія	2	1	1-29	2-30
4	Психологія	30	1	1-29	2-30
5	Соціальна педагогіка	9	1	1-29	2-30
6	Булінг	14	1	1-29	2-30
7	Медична сестра	2	1	1-29	2-30
	Разом тем у програмі	112			

Перелік тем за модулями

Модуль 1. Інклюзія (30 тем)

1. Дитина з ООП іде до фінішу базової школи: команда супроводу і план дій на 9 клас НУШ
2. Інклюзія у 9 класі НУШ: ІПР, адаптація підсумкового оцінювання і маршрут учня з ООП після базової школи
3. Індивідуальна програма розвитку: покрокова підготовка до вересня
4. ІПР без паніки: готуємо документи інклюзії до нового навчального року
5. Інклюзивна освіта без формальностей: як створити клас, де кожна дитина має успіх
6. Невидимі труднощі: як розпізнати та підтримати учнів із СДУГ, дислексією та тривожністю на уроці.
7. Інклюзивний клас у реаліях школи: ролі вчителя, асистента, логопеда та команди супроводу
8. Особливості взаємодії команд психолого-педагогічного супроводу особи з ООП та ІРЦ
9. Інклюзивна культура школи: від ідеї до практики.
10. Виховання соціуму до сприйняття дітей з ООП. Формування гуманності та толерантності в учнів.
11. Підтримка та створення позитивного психологічного середовища для дітей з дисграфією. Інклюзія.
12. Інклюзія - не ілюзія
13. Організація роботи з дітьми з ООП. Інклюзія.
14. Як підготуватися вчителю до роботи в інклюзивному класі
15. Використання висновку ІРЦ для якісного написання Індивідуальної програми розвитку
16. Створення ефективного інклюзивного середовища
17. Перехід до нового класу або школи дитини з ООП
18. Асистент вчителя. Підвищення кваліфікації.
19. Арт-терапія в умовах інклюзивного навчання
20. Ізотерапія в умовах інклюзивного навчання
21. Технології створення Індивідуальної програми розвитку учня з ООП
22. Арт-педагогіка та арт-терапія в умовах інклюзивного навчання
23. Елементи казкотерапії в умовах інклюзивного навчання
24. Проблеми організації інклюзії для учнів з РАС, досвід батьків
25. Умови інклюзивного навчання. Методи створення сприятливої атмосфери.
26. Інклюзія з нуля
27. Робота з тривожними дітьми. Інклюзія з нуля
28. Психологічні особливості дітей з ООП. Практика
29. Психологічні особливості дітей з ООП. Практика
30. Особливості інклюзивної освіти аутичних дітей

Модуль 2. Асистент вчителя (25 тем)

1. Старт року для асистента вчителя: обов'язки, документи, взаємодія
2. Асистент вчителя у вересні: перший місяць без хаосу
3. Кожна дитина може: практичні підходи до інклюзивного навчання в сучасній школі
4. Інклюзія щодня: як створити безпечне середовище для учнів із невидимими труднощами.
5. Інклюзивний клас у реаліях школи: хто за що відповідає і як працювати разом.

6. Інклюзія без бар'єрів: роль команди психолого-педагогічного супроводу у підтримці учнів з ООП
7. Інклюзія без ілюзій: як створити школу, в якій комфортно всім
8. Інклюзивна освіта: роль емоційної підтримки в навчанні та соціалізації дітей.
9. Методи навчання та соціалізації учнів в інклюзивному середовищі: ефективні підходи до виховання особистості
10. Прийняття та адаптація класу до дитини з ООП
11. Соціально-емоційна підтримка та розвиток у молодших школярів з інтелектуальними труднощами: практичні стратегії для педагогів
12. Реалізація індивідуального та диференційованого підходу в роботі з молодшими школярами, які мають інтелектуальні труднощі
13. Інклюзивне спілкування в класі: розвиток навичок ефективної комунікації з усіма учнями, враховуючи їхні потреби.
14. Ефективна комунікація з дітьми з ООП
15. Сенсорні розлади та сенсорна інтеграція дітей з ООП. Інклюзія
16. Компоненти успішної співпраці команди супроводу в інклюзивному навчанні
17. Дисграфія: Порушення письма у дітей та методи корекції
18. Сучасний контент та інноваційні технології при роботі з дітьми з ООП.
19. Цифрова трансформація інклюзивної освіти в межах інклюзії 4.0. Основні засади та положення.
20. Організація взаємодії з батьками та сім'ями дітей з ООП у процесі створення та реалізації індивідуальної програми розвитку: консультації, зворотний зв'язок, взаємодія в рамках шкільного співтовариства.
21. Організація роботи з учнями з ООП: діагностика, визначення потреб, планування індивідуальних завдань та програм.
22. Розкриття потенціалу через інклюзивну освіту для дітей з ООП в умовах воєнного стану
23. Підтримка дітей з ООП в освітньому процесі. Створення безпечного інклюзивного середовища.
24. Як успішно працювати з дитиною з ООП: практичні аспекти Інклюзії.
25. Пристосування освітнього простору для дітей з ООП. Інклюзія

Модуль 3. Логопедія (2 тем)

1. Логопедія. Підвищення кваліфікації
2. Затримка мовленнєвого розвитку: причини, діагностика, корекція.

Модуль 4. Психологія (30 тем)

1. Клас без цькування: практики психологічної безпеки для вчителя
2. Безпечне середовище класу: профілактика булінгу з початку року
3. Освіта в умовах невизначеності: резильєнтність і готовність педагога до нової реальності
4. Готовність педагога до праці з дітьми. Резильєнтність педагога до викликів сучасності
5. Психологічно здорове освітнє середовище: як майндфулнес працює з учнями й учителями.
6. Емоційна рівновага в навчанні: майндфулнес-практики для учнів і педагогів.
7. Від співчуття до дії: як створити атмосферу психологічної безпеки у класі
8. Емоційний розвиток дитини: роль вчителя у формуванні здорової особистості
9. Психологічна витривалість: курс ментального здоров'я та натхнення для сучасного педагога
10. Без конфліктів і з повагою: емпатія як основа здорової взаємодії.
11. Розвиток емпатії в учнівському колективі. Теорія і практика
12. Розвиток емпатії: методи створення здорових стосунків у класі.
13. Емоційний інтелект у школі: кейси, практики, інструменти для мотивації та здорових відносин.
14. Як педагогу залишатися ресурсним: розвиток психологічної стійкості та внутрішніх резервів
15. Психологічна стійкість педагога. Особистісне зростання. Ресурсна діяльність педагога.
16. Культура спілкування. Вчимося виявляти провокації та протидіяти їм Психологія позитивної комунікації на уроках. Випередження потенційно конфліктних ситуацій та їх профілактика.
17. Психологія ефективності та відновлення стану педагога. Інструменти збереження продуктивності
18. Інсайди за лаштунками або секрети успішного навчання з ШІ
19. Зміцнення ментального здоров'я педагогів - запорука успішного відпочинку.
20. Психоемоційний ресурсний стан вчителя в умовах сьогодення: практичні інструменти
21. Психологічна підготовка вчителів до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність
22. Допомога учням оволодіти емоціями у період статевого дозрівання. Зменшення ризиків

- та розвиток почуття емпатії
23. Психологічна компетентність педагога. Формування зрілої та ресурсної особистості в учнів.
 24. Постановка цілей та пріоритетів та їх ефективне досягнення
 25. Емоційна компетентність, прийоми емоційної саморегуляції
 26. Протидія емоційному вигоранню. Скриня ресурсних вправ
 27. Психологічна підтримка дітей та дорослих в умовах війни: робота зі стресом.
 28. Профілактика вигорання вчителя під час війни та допомога учням для якісного навчання.
 29. Надання психологічної підтримки освітянам під час воєнних дій в Україні
 30. Розвиток емоційно-етичної компетентності педагога.

Модуль 5. Соціальна педагогіка (9 тем)

1. Емоційна саморегуляція педагога. Розвиток критичного мислення в сучасних реаліях освіти
2. Психолог в умовах воєнного стану. 5 клас НУШ.
3. Що таке СЕЕН? Соціально - емоційне та етичне навчання НУШ.
4. Профілактика професійного вигорання педагогічних працівників в умовах інклюзивного навчання
5. Аутистичний спектр. Компетентнісна взаємодія в освітньому процесі.
6. Технології розвитку міжособистісного інтелекту. Ефективна взаємодія в освітньому середовищі.
7. Протидія стресу та підвищення мотивації
8. Основи предметної нейрокорекції педагогічних працівників для соціальних педагогів та практичних психологів.
9. Молоде покоління - підходи та приклади в психологічній роботі онлайн.

Модуль 6. Булінг (14 тем)

1. Клас, де нікого не цькують: булінг у 9 класі НУШ, який дорослі помічають вчасно
2. Безпечне середовище у 9 класі НУШ: профілактика булінгу, кібербулінг у класних чатах і напруга підсумкового року
3. Онлайн-спілкування без агресії: нетикет і попередження булінгу в освітньому процесі.
4. Психологічна підтримка жертв булінгу: інструменти для педагогів
5. Вплив волонтерського руху на формування культури ненасильства
6. Формування гендерної компетентності вчителя: загрози, упередження, дійсність
7. Розвиток психологічної компетентності Педагога. Запобігання та протидія домашньому насильству.
8. Запобігання та протидія домашньому насильству: психолого-педагогічний підхід.
9. Методи уникнення цькування та мобінгу у Новій Українській школі.
10. Запобігання конфліктів та негативу у педагогічному колективі у форматі змішаного навчання
11. Запобігання булінгу. Емерджентний підхід.
12. Булінг. Протидія прояву насильницьких дій в освітньому середовищі.
13. Цькування в українській освіті. Питання та рішення.
14. Протидія булінгу в закладах освіти.

Модуль 7. Медична сестра (2 тем)

1. Медична сестра. Підвищення кваліфікації.
2. Особливості надання домедичної допомоги в умовах військового часу.

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Інклюзія

Мета модуля: Розвиток професійної готовності до роботи в інклюзивному середовищі.

Завдання модуля:

- Вивчення правових аспектів інклюзії
- Опанування методів адаптації навчального матеріалу
- Командна взаємодія фахівців супроводу

Модуль 2. Асистент вчителя

Мета модуля: Вдосконалення професійної компетентності асистентів вчителів.

Завдання модуля:

- Вивчення етичних норм взаємодії в інклюзивному класі
- Опанування технік візуальної підтримки навчання
- Розробка спільного плану роботи з вчителем-предметником

Модуль 3. Логопедія

Мета модуля: Розвиток фахової компетентності вчителів-логопедів.

Завдання модуля:

- Вивчення інноваційних підходів до корекції заїкання та дислалії
- Опанування методів розвитку фонематичного слуху
- Розробка індивідуальних корекційних карток

Модуль 4. Психологія

Мета модуля: Підвищення рівня психологічної культури та професійної стійкості учасників освітнього процесу.

Завдання модуля:

- Вивчення методів профілактики стресу
- Опанування технік першої психологічної допомоги
- Розвиток емоційного інтелекту педагога

Модуль 5. Соціальна педагогіка

Мета модуля: Вдосконалення професійних навичок соціально-педагогічного супроводу.

Завдання модуля:

- Вивчення методів медіації в закладі освіти
- Опанування технік роботи з кризовими сім'ями
- Розробка програм профілактики негативних явищ

Модуль 6. Булінг

Мета модуля: Розвиток навичок побудови безпечного та інклюзивного середовища.

Завдання модуля:

- Вивчення видів та ознак булінгу/кібербулінгу
- Опанування процедур звернення та реагування
- Створення плану антибулінгових заходів у школі

Модуль 7. Медична сестра

Мета модуля: Підвищення професійної кваліфікації медичних сестер закладів освіти.

Завдання модуля:

- Вивчення нормативних вимог до шкільного харчування
- Опанування технік першої допомоги (BLS)
- Організація санітарно-просвітницької роботи з учнями

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність

6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
2. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошчина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
3. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошчина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
4. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
5. Вовняко Т. С. Розвиток творчих здібностей. Заняття з елементами тренінгу з підлітками. Психолог. 2015. № 9-10. С. 27-28.
6. Вчимося читати. Навч.-розв. посіб. для дітей 4-6 років. У двох частинах. К.: «Фенікс», 2020. Ч.1. 272с. з іл. <https://www.shelestova.com.ua/product/vchymosya-chytaty/>
7. Горбунова В.В. Психологія командоутворення ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир, 2014. 379с.
8. Горленко, В. М., Луценко, Ю. А., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2017). Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709623/>
9. Горленко, В. М., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2018). Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : методичні рекомендації (В. Г. Панок, ред.). Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713246/>
10. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
11. Двіжона О. В. Психологічна служба в закладах освіти: навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2014. 400 с.
12. Діброва А. Розвиток креативності на різних етапах навчання. Психолог. 2015. № 7-8. С. 4-11.
13. Думанська Г. Як чудово мислити. Заняття з елементами тренінгу для учнів 4-х класів. Психолог. 2015. № 3. С. 14-15.
14. Екстрена медична допомога / За ред. Г.Г. Рошчина. Київ: Поліграф. книга, 2009. 138 с.
15. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350-360.
16. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 350–360. URL:

<https://rucont.ru/efd/518381>

17. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2022. 80 с. URL: <http://oiporpp.ed-sp.net/?q=node/76861>
18. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / авт.кол. за ред. Панка В. Г., Гаркавенко З. О. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
19. Інформаційні матеріали на тему психологічної допомоги для дітей та дорослих в часі війни. URL: <https://k-s.org.ua/coping-war/>
20. Карікаш В. І, Босовська Н. А., Кравченко Ю. Є., Кириченко С. А. Основи психологічного консультування у позитум-підході. Черкаси, 2009. 52 с.
21. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.
22. Максименко С. Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. Психолог. 2005. № 1. С. 19-22.
23. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. Молодий вчений. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 – 84.
24. Методично-прикладна діяльність методиста-практичного психолога щодо розвитку адаптивної поведінки школяра: матеріали з досвіду роботи Т. Б. Артеменко / за ред. Л. В. Жеребньової. Черкаси: ЧОІПОПП, 2010. 114 с. Іл.
25. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
26. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. Психологія і суспільство. 2016. № 1. С. 96-112.
27. Навчання, досвід, наставництво. Інформаційний бюлетень За медичні права. Квітень 2011. № 4. С. 2-3. URL: <http://lviv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>
28. Наказ МОНУ № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії» від 18 жовтня 2019 р. 2020 р., № 69, Т. 1. С.73.
29. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. II-IV рівня акредитації / В. С. Тарасюк та ін.; ред. В. С. Тарасюк. Вінниця : Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.
30. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексеєнко М. К., Дендебера М. П., Соловійова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
31. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В. Г. Панка та І. І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см.
32. Порошенко М. та ін. Інклюзивна освіта: навчальний посібник.. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
33. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) : наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за №111/34394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#Text>
34. Сак Т. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник Київ: СПД-ФО Парашин І., 2011. 101 с. URL: <https://cutt.ly/lnUhQDL>
35. Стрельніков В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. Постметодика, 2010. № (6)97. С. 15-21.
36. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: психічна саморегуляція. Вид. СЛОВО, 2020. 136 с.
37. Удовиська Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України :

теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. 407-416.

38. Удовицька Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. С. 407-416.
39. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
40. Basque J. La conception de cours à distance. Une réflexion. URL: <http://surl.li/eakwq>

Додаткова література:

1. Гайдученко С. О. Мотивація персоналу. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
2. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорулько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
3. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>
4. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
5. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років XX ст. К.: Ніжин: Аспект, 2006. 158 с.
6. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
7. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
8. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: www.coe.int/lang-cecr
9. DLL 10: DaF für Jugendliche: Deutsch als Fremdsprache. Klett Sprachen GmbH, 2016. 199 s.
10. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>
11. Profil européen pour la formation des enseignants de langue étrangère : un cadre de référence (Le Guide). URL: <http://surl.li/ealao>
12. Yarborough C. and FedescoH. Motivating Students. URL: <http://surl.li/earpm>